

Upprättad av Livsmiljö Gävle	Nr		
Godkänd av	Datum	Rev	Referens

Miljöövervakning – Markstrålning

Syfte

Gävle kommun drabbades stort av radioaktivt nedfall i form av främst cesium 137 i samband med kärnkraftsolyckan i Tjernobyli 1986. Cesiumhalterna i svamp, bär och vilt har sjunkit betydande sedan dess och kan som regel konsumeras utan risk för hälsan. Dock finns ett betydande undantag – cesium i vildsvinskött. Vildsvinsstammen ökar snabbt i Sverige och expanderar norrut. Svinens sätt att söka föda (böka i marken) gör att tidigare överlagrade cesiumhaltiga material kommer upp till ytan, aktiveras åter i ekosystemet samt koncentreras i svinens kroppar. Av 73 st fällda vildsvin inom Gävle kommun år 2020 (tom 17 november) klarar endast 14 st Livsmedelsverkets gränsvärde (1500 Bq/kg) för livsmedel. Medelvärdet ligger på 6140 Bq/kg och högsta notering är 20 300 Bq/kg. Sammanfattningsvis har ingen kommun i landet, där vildsvin finns, helt jämförbar situation med den i Gävle kommun utifrån den höga markbelastningen av cesium 137.

Syftet med att ge ett ekonomiskt stöd som täcker jägarnas utgifter för cesiumanalys av kött, samt för omhändertagande av de djurkroppar (deponi) som inte godkänns som livsmedel, är att ge incitament för fortsatt jakt. Om jakt uteblir riskerar vildsvinsstammen att öka oreglerat och få till följd att cesium 137 i högre utsträckning åter frigörs i ekosystemen och att antalet viltolyckor ökar (enl. Nationella viltolycksrådet sker de flesta viltolyckor i landet med rådjur, följt av vildsvin och därefter med älg). Utöver detta kan vildsvin förstöra trädgårdar och beräkningar visar att de orsakar skador för miljardbelopp (Sv Lantbruksuniversitet) för landets lantbruksnäring.

Vilken sektor/bolag/förbund ansöker om medel?

Livsmiljö Gävle efter samråd med ordföranden i samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsens ordförande

Innebär åtgärden samverkan mellan andra sektorer/bolag/förbund? Ange vilka

Ja i viss mån. (Gästrike Återvinnare, deponi Forsbacka).

Mål i Miljöstrategiska programmet som åtgärden bidrar till att uppnå

Har bäring på målområdet *Ren och giftfri vardag* och målet *Invånarnas användning av och exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska*.

Vilka miljöeffekter uppnås med åtgärden?

En reglerad vildsvinsstam motverkar risken för att cesium 137 åter frigörs ytligt i ekosystemen. Dels genom att antalet svin hålls nere genom aktiv jakt, men även genom ett kontrollerat omhändertagande (deponi) av djurkroppar som inte kan nyttjas som livsmedel.

Genomförande

Jägare får, mot uppvisande av analysresultat och kostnad för deponering av svinkropp, sina utlägg ersatta av kommunen.

Jägarorganisationens uppskattning är att 100-150 svin/år, med en snittvikt på 80 kg kommer att skjutas.

Kostnad för deponi av animaliskt avfall är idag på 4688 kr/ton exkl moms. Ett överslag ger att kostnaden för att deponera detta antal djur skulle ligga på ca 38-56 tkr exkl moms. Därtill kommer kostnad för analys på ca 26-39 tkr exkl moms då ett prov idag kostar 260 kr exkl moms. Sammantagen kostnad 64-95 tkr.

Leverans (slutresultat)

Redovisning av antalet fällda vildsvin, sammanställning av halten cesium 137 samt ekonomisk redovisning.

Tid

År 2021

Budget

80 tkr